

TÜRKİYE'DE ASKERİ YENİLİK
SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEM ÜZERİNE BİR İNCELEME
EDİTÖR: BARIŞ ATEŞ

VakıfBank Kültür Yayınları: 265
İnsan ve Toplum: 23

**TÜRKİYE'DE ASKERİ YENİLİK
SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEM
ÜZERİNE BİR İNCELEME**
EDİTÖR: BARIŞ ATEŞ

Kapak ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kitap Editörü
M. Halit Çelikyön

Son Okuma
Kevser Sare Çakmak

VakıfBank Kültür Yayınları
Saray Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdenez Caddesi
No:7/A1 – Kat 13,
Ümraniye 34768 İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr - info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2023

ISBN 978-625-6385-93-1

Kitabın tüm yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.
Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi
Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan İstanbul
Telefon: 0212 354 3000
Sertifika No: 46403

1. Baskı: Aralık 2023

TÜRKİYE'DE
ASKERİ YENİLİK

SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEM
ÜZERİNE BİR İNCELEME

EDİTÖR
BARIŞ ATEŞ

BARIŞ ATEŞ

Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde (ATASAREN) öğretim üyesidir. Doktorasını Gazi Üniversitesi'nden almıştır. Araştırmaları askerî yenilik, profesyonel askerî eğitim ve askerlik mesleğinin sosyolojisi üzerine odaklanmaktadır. Araştırma makaleleri *Armed Forces and Society*, *İstanbul Sosyoloji ve Türk Savaş Çalışmaları* gibi ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmıştır. *Askerî Sosyoloji: Ordu ve Toplum Araştırmaları* kitabının yazarıdır.

Sivil ve asker tüm yenilikçilere...

İÇİNDEKİLER

Türkçe Baskıya Önsöz	11
Önsöz	15
Teşekkür	17
Yazarlar Hakkında Bilgi	19
Giriş: Türk ve Batı Askerî Yeniliği	23
BARIŞ ATEŞ	

BİRİNCİ BÖLÜM

Türklerin Pragmatik Çözümleri: Savunma Teknolojilerinin Ardındaki Felsefe	47
ÖZGÜR KÖRPE	

İKİNCİ BÖLÜM

Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türk Savunma Sanayii: Tek Yol İlerlemek	75
TOLGA ÖZ	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türk Hava Harp Sanayiinde Bürokratik Engelleri Aşmak: Hürkuş'tan Bayraktar'a	107
MEHMET MERT ÇAM	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Türk Savunma Sanayiinin Amiral Gemisi: MİLGEM'e Giden Yol	137
KEMAL EKER	

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sistemik Öykünmeden Askerî Yeniliğe: Türk Dronları ve Uluslararası
Politika 169

BAYBARS ÖĞÜN

ALTINCI BÖLÜM

Gayrinizami Harp Bağlamında Askerî Yenilik: İngiliz, Amerikan ve
Türk Orduları 209

EMRAH ÖZDEMİR

YEDİNCİ BÖLÜM

Türk Silahlı Kuvvetlerinin Dönüşümü: Terörle Mücadele
Harekâtlarından Alınan Dersler 257

TOLGA ÖKTEN

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Askerî Yenilik ve Türk Toplumı: Kahramanlık Sonrası Savaşa
Doğru mu? 289

BARIŞ ATEŞ

DOKUZUNCU BÖLÜM

Malumat Savaşında Hızlı-Etki Yaklaşımı: Türkiye Deneyimi 315

DAĞHAN YET

Sonuç: Türk Askerî Yeniliğinin Açık ve Görünmeyen Kaynakları 341

BARIŞ ATEŞ

Seçilmiş Kaynakça 355

Dizin 377

GRAFİK VE TABLOLAR

Grafikler

- 1.1 Türkiye'nin Simbiyotik Savunma Sanayii Üretim Mekanizması
- 1.2 Türkiye'nin Pragmatik ve Deterministik Savunma Sanayii Üretim Mekanizması
- 2.1 NATO Ülkeleri Teçhizat ve Ar-Ge Bütçelerinin Savunma Harcamalarına Oranı-2019
- 5.1 Askerî Yenilik Kavramı
- 5.2 Öykünmeden (Emülasyon) Askerî Yeniliğe Süreçlerin Döngüsü
- 7.1 Harekâtlara katılan güvenlik gücü sayısı
- 7.2 Güvenlik güçleri ile PKK/KCK arasında gerçekleşen çatışmaların sayısı ve konumu
- 9.1 Hızlı Etki Yaklaşımı

Tablolar

- 2.1 Türkiye ve Komşu Ülkelerin Savunma Harcamaları
- 2.2 1990 ve 2020 yılları için Savunma İstatistiklerinin Karşılaştırılması
- 2.3 Türkiye'de Savunma Sanayii Kümelenmeleri
- 2.4 Türk Savunma Sanayii İstihdam Rakamları
- 10.1 Türk Askerî Yeniliğinde İtici Faktörler, Destekleyiciler ve Hedefler

TÜRKÇE BASKIYA ÖNSÖZ

Askerî yenilik son yılların gözde araştırma konularından birisidir. Basit bir internet taramasında bile yüzlerce yayın bulunabilir. Ancak bu yayınların çok büyük bir kısmı gelişmiş Batı ülkeleri ile ilgilidir. Buna karşın Türkiye üzerine yapılan çalışmalar için aynı tespiti yapmak mümkün değildir. Dolayısıyla Türk askerî yenilik araştırmalarına bir kapı aralamak elinizdeki kitabın birincil amacıdır. Bir diğer amacı ise Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede askerî yeniliği başarmak için gereken şartları tespit edebilmektir. Bu sayede geçmişteki birçok başarısız örneğe ve ödenen yüksek bedellere rağmen ısrarla bu alanda çaba sarf eden sivil ve askerî yenilikçilerin başarıyla sonuçlanan tecrübelerinin görünür kılınması sağlanabilir. Nihayetinde her nesil her şeyi sil baştan öğrenmek zorunda değildir.

Türkiye’de askerî konularda ilk akla gelen kaynaklar genellikle yabancı yazarlara aittir. Bu durumun bir istisnası olarak son yıllarda artan askerî tarih yayınlarını sayabiliriz. Şüphesiz askerî tarihçiliğin bu seviyeye gelmesi uzun yıllar süren çabaların sonucudur. Diğer sosyal disiplinlerde ise durum pek de iç açıcı değildir. Herhangi bir askerî konuda araştırma yapan uzmanlar öncelikle yabancı kaynaklara yönelmek zorunda kalmaktadırlar. Bunun yanlış bir uygulama olduğu elbette söylenemez. Dünyanın neresinde olursa olsun nitelikli akademik yayınlara hak ettiği değer verilmelidir. Ancak Türk akademisinin de bu alanlarda dünya çapında sözü geçen yayınlar yapması gerekir. Bu konudaki

eksiklik çoğu zaman Türkiye'nin askerî meselelerinin tek yönlü ve hatta kısır bir bakış açısıyla incelenmesi ile sonuçlanmaktadır. Üstelik bu durum üyesi olduğu NATO içerisinde askerî hareketliliğin en fazla olduğu ülkelerden birinin Türkiye olmasına rağmen yaşanmaktadır. Kısaca sahada gösterilen çaba ve hareketlilik yani işin pratik boyutu teoriye yansımamaktadır. Ya da en azından Türk akademisi tarafından yeterince ele alın(a)mamaktadır. Bunun toplumsal kültür, askerliğe bakış veya kurumsal düzenlemelerden kaynaklanan çok çeşitli sebepleri vardır ve bu sebeplerin incelenmesi başlı başına bir çalışmanın konusudur. Ancak kanaatimce kesin olan husus askerî meselelerin gizlilik veya başka sebeplerle akademik araştırmalara konu edilmemesi düşünüldüğü gibi bir avantaj sağlamamakta tam aksine genelde Türkiye'nin özelde de Türk Ordusunun aleyhine ve bir kısmı da kasıtlı veya bilgisizlikten kaynaklanan hatalarla dolu bir literatürün ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum ülke dışında bir baskı unsuru olarak diplomatik arenada kullanılabilirdiği gibi ülke içinde de toplumsal ve kurumsal özgüveni zedeleyebilmektedir. O hâlde objektif bir yaklaşımla, hamaset tuzağına düşmeden ve ülke gerçeklerini de göz önünde bulundurarak bu alanlarda kalem oynatmak gereklidir. Bu durum hem ülkenin karşılaştığı sorunları içeride ve dışarıda anlatabilmeyi hem de sahadaki askerî hareketlilikten alınan dersler ve sonucunda ortaya çıkması muhtemel yeni kavram setlerini ilk olarak Türk akademisyenlerin gündeme getirmesine fırsat verir.

Örneğin yaklaşık 40 yıldır terörle mücadele eden bir ülkenin bu alanda bir doktrin, yeni bir kavram veya teori ortaya koyması beklenir. Bu neden önemlidir? Giorgio Agamben'in dediği gibi "...başlangıç; başlamayı, yani varlığa getirmiş olduğu şeye buyurmayı, ona kumanda etmeyi ve yönetmeyi asla kesmez." Bu yaklaşımı kavramlara uyarladığımızda kavramı ilk ortaya atanın

o kavram kullanımında kaldığı sürece aslında diğerlerine hükmettiği sonucunu çıkarabiliriz. Çünkü kavramı ortaya atanın bakış açısı diğerlerinin de bilerek veya bilmeyerek uymak zorunda kaldığı bir buyurganlık durumunu yaratır. O zaman sahadaki pratiğin teoriye yansıtılması ve bunun kurumlar tarafından teşvik edilmesi gerekir. Elinizdeki kitap bunu ilk defa yapma veya bu kavramsallaştırmayı başarma iddiasında değildir. Birçok akademisyen geçmişte bu tür çabalar içerisine girmiştir. Ancak çoğu zaman tek başına ve herhangi bir destek olmadan yapılan araştırmalar yine ülke içerisinde kalmıştır. Bu tür bir çabanın başarılı olması için güçlü akademik iş birlikleri ya da bu kitaptan bir alıntı ile ifade etmek gerekirse *uyumlu sosyal ağlara* ihtiyaç vardır.

Kitabın yazımı yukarıda belirtilen uyumlu sosyal ağlar sayesinde mümkün olmuştur. Yazarların sabırlı ve inatçı yaklaşımları sayesinde her ne kadar ilk planlanandan uzun sürse de proje nihayete erdirilmiştir. Tabi bu noktada bir hususu da belirtmek gereklidir. Kitabın ilk fikir aşamasından son baskı aşamasına kadar hiçbir süreçte herhangi bir kişi ve kurumdan maddi veya manevi bir destek alınmamıştır. Bu durumu akademik özgürlüğü elden bırakmamak adına bir gereklilik olarak gördüğümüzü belirtmeliyim. Dolayısıyla bu kitaptaki bölümler sadece yazarların kendi görüşlerini yansıtmaktadır.

Elinizdeki kitap dinamik bir ekibin iki yıllık emeğinin ürünüdür. Kitabın yazarları hem yaş hem de uzmanlık olarak farklı alanlara mensup sivil ve askerlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla askerî yeniliğin pratikteki sonuçlarını tecrübe etmiş isimler ile teorik boyutuna hâkim uzmanlar bir araya gelmiştir. Böylesine çeşitlilik içeren bir ekibi her zaman aynı düzlemde buluşturmak mümkün değildir. Özellikle Türkiye gibi akademik ve kurumsal sınırların keskin bir şekilde çizildiği ülkelerde bu tür bir çaba azımsanamaz. Örneklerinin artması her açıdan faydalı olacaktır.

Orijinali İngilizce olan ve Routledge Yayınları tarafından yayımlanan bu kitabın, tarafımdan söz konusu yayınevine teslim edilmesinin üzerinden bir yıl geçti. Hâliyle bir güncelleme ihtiyacı hasıl oldu. Ancak kitabın orijinal metnine sadık kalmak adına bu güncellemeleri mümkün olan en düşük seviyede tuttuk. Ayrıca bazı İngilizce kavramların Türkçe'ye çevirisinde tam anlamıyla bir isabetlilik yakalamak zor oldu. Bu tür durumlarda orijinal İngilizce kavramları metin içerisinde verdik.

Son olarak kitabın Türkçe baskısı için yardımlarını esirgemeyen Ertan Kardeş'e, yayın aşamasında titiz bir çalışma yürüten başta editörümüz Halit Çelikyön ve kapak tasarımını yapan Faruk Özcan olmak üzere VakıfBank Kültür Yayınları'nın değerli ekibine şükranlarımı sunarım.

Bariş Ateş
ATASAREN
16 Nisan 2023

ÖNSÖZ

Askerî yenilik meraklılarının en sık karşılaştığı özdeyişlerden biri, generallerin genellikle son savaştan aldıkları derse göre hazırlandıkları ve bu yüzden orduların bir sonraki savaşta ağır bedeller ödedikleridir. Bu özdeyişte bir doğruluk payı olduğu açıktır, ancak çoğu ordu hiçbir şey yapmaz ve kesinlikle aynı hataların çoğunu tekrarlar.

Yakın geçmişteki askerî performansı eleştirel bir gözle inceleme isteği çok nadir görülen bir yetenektir. Bu nedenle, bu kitabın editörünü ve yazarlarını Türkiye'deki askerî yenilikleri eleştirel bir gözle inceleme cesaretlerinden dolayı takdir etmeliyim. Türk Silahlı Kuvvetleri mutlak itaati, sıkı hiyerarşisi ve değişim konusundaki temkinliliği ile ünlüdür. Buna ek olarak Türkler askerî meselelerini kamuoyu önünde açık ve dürüst bir şekilde tartışmaktan hoşlanmazlar. Türk askerî yeniliğini kamuoyunda tartışmaya açmak bile tek başına önemli bir katkıdır.

Türkiye'de askerî yenilik talebi, belirsiz bir gelecek, silah satışlarının sık sık kısıtlanması ve hatta zaman zaman ABD ve Avrupa ülkeleri tarafından uygulanan ambargolar tarafından teşvik edilmiştir. Finansman ve kaynaklara erişim, iç politika-daki hızlı değişimler ve toplumsal etkiler yeniliğin önüne ciddi engeller ve sınırlar koysa da bazı alanlarda kayda değer başarılar elde edilmiştir. Bu kitaptaki bölümler sadece Türkiye'deki yenilik hakkında temel bilgiler vermekle kalmıyor, aynı zamanda karmaşıklıkları ve belirsizlikleri de araştırıyor.

Askerî tarih ve savaş çalışmaları üzerine deneme derlemelerinin editörlüğünü yapmış ve diğer derleme eserlere bölümler yazarak katkıda bulunmuş biri olarak, editörlerin karşılaştığı zorlukların farkındayım. Dr. Ateş, tutarlı bir yapı kurarak ve okuyuculara taze ve özgün bir çalışma sunarak editör olarak müthiş bir iř çıkarmaktadır.

Yazarların tüm ifadelerine ve bulgularına katıldığımı söyleyemem, ancak konuya getirdikleri değerli içgörü ve eleştirel yargı için her hâlükârda takdir edilmeleri gerekir. Kitabın bir bütün olarak akademisyenlerin ve ilgili okuyucuların Türkiye'deki askerî yenilikleri daha iyi anlamalarını sağlayacağına inanıyorum.

17 Nisan 2022

Mesut Uyar, PhD, PD

Uluslararası İlişkiler Profesörü

Antalya Bilim Üniversitesi

TEŞEKKÜR

Askerî yenilik konusu üzerinde çalışmaya 2009 yılında doktora eğitimim sırasında başladım. Reform, modernleşme veya yeneden yapılanma o dönemde Türkiye’de popüler kavramlardı; ancak aynı şeyi askerî yenilik için söylemek mümkün değildi. Aslında bu başlığı taşıyan tek Türkçe çalışma dahi bulamadım. Bugün de durum çok farklı değil. Diğer NATO ülkelerinin çoğundan daha yoğun bir askerî hareketliliğe ve buna bağlı deneyime sahip olan Türkiye’deki bu durum akademik çalışmalara yansımamıştır. Bu kitap, pratik ile teori arasındaki makasın giderek açıldığı işte böyle bir dönemde ihtiyaçtan doğmuştur. Önce darbe girişimi, ardından terörle mücadele operasyonları ve son olarak da Suriye ve Libya’daki askerî operasyonlar tüm dünyanın ilgisini çekmiştir. Bu ilgi Karabağ Savaşı sırasında Türk yapımı silah sistemlerinin kullanılmasıyla daha da artmıştır. Son olarak bu kitabın yayımlanma aşamasında Ukrayna Savaşı’nda Türk yapımı silahlı insansız hava araçlarının kullanıldığına şahit olunmuştur. Ancak bu merak iki aşırı tepki nedeniyle tam olarak anlaşılamiyor: ya Türkiye’ye karşı kara propaganda malzemesi olarak kullanılıyor ya da tam tersine ülkeyi ve silahlı kuvvetlerini övmek için hamaset dolu bir anlatıyla süsleniyor.

Bununla birlikte birkaç çalışmanın Türk askerî yeniliğinin sadece görünen yönlerini incelediğini söylemek doğru olacaktır. Ancak bunlar çoğunlukla silahlı insansız hava araçlarından ve diğer silah ve teçhizatı bahsetmektedir. Peki Türk askerî yeni-

liği yalnızca bu unsurlardan mı oluşmaktadır? Yenilik nasıl gerçekleştirilmiştir? Sonuçları ne olmuştur? Bu soruları yanıtlamak üzere sivil ve asker akademisyenler ilk toplantılarını iki yıl önce Millî Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nde (ATASAREN) gerçekleştirdiler. Bu çalışma, Türk askerî yeniliğini anlamaya yönelik mütevazı bir adımın ilk ürünüdür ve umarız daha fazla araştırmaya ilham verir.

Kitabın zamanında tamamlanmasında gösterdikleri ısrarlı özveri için bölüm yazarlarına teşekkür ederim. Ayrıca bu kitabın tamamını okuyan, tavsiyeleriyle kitabın gelişimine katkıda bulunan ve önsöz yazma nezaketini gösteren Mesut Uyar'a da teşekkür ederim. Kitabın geliştirilmesindeki değerli katkıları için Beyzanur Arslan'a da minnettarım.

Ayrıca Routledge'ın profesyonel ekibine, editör James Whiting'e ve editör asistanları Euan Rice-Coates ve Elizabeth Hart'a sorunsuz ve öğretici bir yayının süreci sağladıkları için şükranlarımı sunmak isterim. Şüphesiz sık sık evinden uzakta kalan bir asker-akademisyen olarak, sonsuza dek minnettar olduğum eşim ve kızımın sevgisi ve inancı olmadan hiçbir şey mümkün olamazdı.

Barış Ateş
ATASAREN
13 Mayıs 2022

YAZARLAR HAKKINDA BİLGİ

Baybars Öğün (Dr.), Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde araştırma görevlisidir. Lisans derecesini Yeditepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İng), yüksek lisans ve doktora derecelerini Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'ndan almıştır. 2013-2018 yılları arasında Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Araştırma alanları uluslararası ilişkiler teorileri, Türk dış politikası ve uluslararası politikadır. Siyaset Bilimi, Siyasi Düşünceler Tarihi, Theories of International Relations, International Politics ve Introduction to International Relations derslerini vermektedir.

Dağhan Yet, Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans derecesini, Boğaziçi Üniversitesi MIR Programında ve Millî Savunma Üniversitesi Savaş Araştırmaları Programı'nda Yüksek Lisans derecesini tamamlamıştır. Millî Savunma Üniversitesi'nde doktorasına devam etmektedir. Çalışmaları savaş, savaş felsefesi, strateji ve kandırma üzerine odaklıdır.

Emrah Özdemir, Millî Savunma Üniversitesi Kara Harp Okulu Dekanlığı Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesidir. Doktorasını Galler-İngiltere Swansea Üniversitesi'nde Afganistan'da ayaklanmaya karşı koyma faaliyetleri üzerine yazdığı tezi ile tamamladı. Jandarma Genel Komutanlığı ve Türk Silahlı Kuvvet-

leri bünyesinde yurtiçi ve yurtdışında çeşitli kademelerde görev yaptı. NATO Savunma Koleji'nde (Roma) ve NATO Kolluk İstikrar Harekâtı Mükemmeliyet Merkezi'nde (Vincenza) misafir öğretim üyeliklerinde bulundu. Hâlen Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ve MSÜ bünyesinde istihbarat, güvenlik, savaş ve strateji konularında lisans ve lisansüstü dersler vermektedir. Uluslararası politika, güvenlik çalışmaları, savaş çalışmaları ve istihbarat konularında eserleri bulunan Özdemir, Türk Savaş Çalışmaları Dergisi Editör Kurulu üyesidir..

Kemal Eker, Yüksek Lisansını Gebze Teknik Üniversitesi'nde Strateji Bilimi alanında, doktorasını Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde tamamlamıştır. 2022 yılında Türk Silahlı Kuvvetlerinden (Millî Savunma Üniversitesi) Deniz Albay rütbesi ile emekli olmuş; hâlen Nişantaşı Üniversitesi'nde görev yapmaktadır. Araştırma alanları, deniz harp tarihi, deniz stratejisi, uluslararası göç ve güvenlidir.

Mehmet Mert Çam St. Georg Avusturya Lisesi'ndeki tahsilini 2008 yılında, lisans eğitimini 2012 yılında İstanbul Ticaret Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2016 yılında Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nde Harp Tarihi ve Strateji bölümünde tamamlamıştır. Doktora eğitimini hâlen Millî Savunma Üniversitesi ATASAREN'de Uluslararası İlişkiler ve Bölgesel Çalışmalar Anabilim Dalı'nda sürdürmektedir. 2019 yılından bu yana Millî Savunma Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ve Bölgesel Çalışmalar Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Çam, Büyük Strateji, Amerikan Dış Politikası üzerine çalışmalar yapmaktadır.

Özgür Körpe, İstanbul Aydın Üniversitesi'nde Doktor Öğretim Üyesi'dir. Kara Harp Okulu'ndan lisans, Stratejik Araştırma Enstitüsü ve Kara Harp Enstitüsü'nden yüksek lisans ve Yıldız Teknik Üniversitesi'nden doktora derecelerine sahiptir. 1997-2022 yılları arasında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin çeşitli birliklerinde birlik komutanlığı ve karargâh subaylığı görevlerinde bulunmuş; 2022 yılında Kurmay Albay rütbesiyle emekli olmuştur. Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nde öğretim üyeliği, Kara Harp Enstitüsü'nde Askerî Strateji Araştırmaları Anabilim Dalı Başkanlığı yapmıştır. *Routledge* ve *Military Review* dâhil olmak üzere çeşitli platformlarda uluslararası güvenlik, strateji, stratejik kültür, yeni savaşlar, düzensiz savaş, hibrit savaş, askerî planlama ve harp tarihi üzerine kitaplar ve makaleler yayımlamıştır.

Tolga Ökten, Millî Savunma Üniversitesi ATASAREN İstihbarat Çalışmaları Ana Bilim Dalı'nda Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır. İstihbarat ve terörizm alanında yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır.

Tolga Öz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Akdeniz Karpaz Üniversitesi'nde doçent ve Rektör Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Araştırmaları, özellikle Soğuk Savaş dönemi sonrasında Türk savunma sanayiinin dönüşümünü içermektedir. *Journal of Applied Security Research*, *Journal of Defense Resources Management (JoDRM)* ve *Journal of Security Studies* gibi dergilerde yayınları bulunmaktadır. Savunma sanayii, savunma yönetimi, tedarik zinciri yönetimi, lojistik yönetimi, havacılık yönetimi, proje yönetimi ve savaş çalışmaları araştırma konuları arasında yer almaktadır.